

ՆԱԽԱԲԵՐՔ ԿԱՆՈՆԱՅԻՆ

ՄԵԾԱՑՈՒՍՑԷ ԴԱՐԱԿԱՆՆԵՐ

Մեր եկեղեցիին մէջ գործածուող Շաբաթակնոցը կը պարունակէ 55 կանոնական Մեծացուցեցներ միայն, ինչ որ շատ չնչին թիւ մը կը ներկայացնէ Հարցերու մեծ թիւին — 190 — համեմատութեամբ: Այս իրողութեան պատճառն ան է որ հին ժամանակ Մեծացուցեցն կ'երգուէր միայն կիրակի օրերը Իւղաբերից կարգին մէջ, և ոչ թէ ամէն օր ինչպէս հիմա: Այս 55 Մեծացուցեցներէն 40 հասր կը վերադարձին Մովսէս քերթողի, որ կը նկատուի Յարուսեան Հարցերուն հեղինակը:

Կանոնական Մեծացուցեցներու փոքր թիւին բաղդատմամբ ուշագրաւ է մեծութիւնը թիւին. պարզական Մեծացուցեցներու — 60 պատկեր — զոր Ս. Էջմիածնի միաբաններէն Սահակ վրդ. Ամատունի ձեռագիր Շաբաթակնոցներէ քաղած և հաստատակաժ է 1911ին, ի վաղարշապատ (Հին և Նոր Պարականոն կամ Անվաւեր Շաբաթակնոց):

գնահատելէ ետքը, անոր գործը կը դարձնէ իր ժամանակի ընդհանուր միջինին: Պիտի չկարդանք զինքը դժգոյսով բախտին համար որ կը սպասէ ամէն մեկնիչի: Առանց ըստեղծագործ արդիւնքի մենք պիտի չլիջինք ոչ ոքի այն արգար փառքը որուն իրաւունքը ունի ամենէն հասարակ քահանան որ կը ստեղծէ: Տարօրինակ է որ մտածած չըլլայ զրականութեան մարդ մը, որ զերբ զօրածոնք իր համոզումներուն ի պաշտպանութիւն: Տարօրինակ է որ իր ժամանակի ամբողջ մշակոյթները հիմնովին վերածանաժ այս մարդը — կ'անարկելով լատին ու յոյն մշակոյթներէն իր հմտութեան Փրպլի վայելչութենէ դուրս բան մը հասկցած է չըլլայ: Ներսէս Լամբրոնացի շատ գեղեցիկ էքեթաթ մըն է:

(4)

Թ. ՕՇԵԿԱՆ

→ ԿԵՐՁ Ի ←

Ս. Աթոռոյս Զեռագրատան թիւ 503 Շաբաթակնոցը կը պարունակէ բազմաթիւ անտիպ շաբաթականներ, որոնցմէ Յովհաննէս Սարկաւազ վարդապետի գրած Դեռնդեանց ալմանիքն շաբաթական ժամանակին հաստատակաւցաւ Սինդի մէջ (1941 էջ 74-75): Այս անգամ կը ներկայացնենք տասնեակ մը ընտիր Մեծացուցեցներ, առնելով նոյն ձեռագրէն, թուղթք 37-45, որոնք իրենց լեզուով, տաղաչափութեամբ և բովանդակութեամբ կը նմանին մեր հնագոյն շաբաթականներուն:

1. ԱՁ. — Մայր Աստուծոյ ինչեղոյն տըրտմաւ Մարիամ, անա ցընծայ() և զուարճացիր, քանզի յարեաւ փառքըն հօր այսօր որդին քո միածին, ըլլեց մեծացուցանեմք:

Երկնաւոր թաղաւորին թաղեցելոյ մայրը թաղծեալ, այսօր բերկրեաց ուրախութեամբ. քանզի յաղթողը զօրութեամբ կոխեաց զզօրութիւն մահու և զբժոխաց, յառնելով ի մեռելոց, ըլլեց:

Կուսութեամբ կընքեալ ծնող միածնին, նորահրաշ քեզ աւետիք. քանզի անհրաժեշտութեամբ կընքեալ վիժով այսօր յարեաւ, զհոգիս մարդկան լուստարեաց, ըլլեց:

2. ԻՁ. — Ուրախ լիբ աստուածածին տապանակ աստուածընկալ, որ ծննար զանըսկիզբէն բանն. օրհնութեամբ երգով ըլլեց մեծացուցանեմք: Ինչեղայ() տաճար և առաքատ անըսկընակից որդւոյն, որ եղբ պարծանք կուսութեան մարդկան. օրհնութեամբ:

Բարեխոսեալ վասն մեր անդադար աստուածածին, որ մայրդ ես և աղախին Քրիստոսի. օրհնութեամբ:

3. ԲՁ. — Որ զբանն Աստուած յորովայնիքում ընկալար, և ծննար ըզնա մարմնով աստուածածին. օրհնութեամբ երգով ըլլեց մեծացուցանեմք: Որ զհուրն Աստուած մարմնով ի գիրկըս քո բարձր մորենի անկիզբի տիրամայր աստուածածին. օրհնութեամբ:

Որ ըզհացն կենաց քաղցեալ բնու

թեանըս շնորհեցեր, և նըստելոց ի խաւարի լոյս ծագեցեր աստուածածին. օրհնութեամբ.:

4. ԲԿ. — Սիւն լուսոյ և ամպ լուսեղէն սուրբ կոյս, որ զթագաւորէն հրեղինաց ի քեզ տարեալ կրեցեր. զքեզ մեծացուցանեմք աստուածածին կոյս:

Աթոռ քրովբէական էին սուրբ[ը] կոյս, որ զանտանելին արարածոց ի գիրկըս քո բարձեր, զքեզ մե.:

Անարատ տաճար բանին Աստուծոյ սուրբ կոյս, որ նստելոցս ի խաւարի լոյս ծագեցիր. զքեզ մե.:

5. ԲԿ. — Մայր լուսոյն անարատ կոյս Մարիամ օրհնեալ սրբուհի:

Ձանըսկիզբն բան[ն] հօր ի քեզ կրեցեր լուսեղէն տաճար:

Ձքեզ տղաչեմք անդադար բարեխօսեա վասն անձանց մերոց:

6. ԳՁ. — Լոյս և լուսածին ամպ Մարիամ, որ ըզցողն անմահութեան ի ցամաքեալ քնութիւնս հեղեր, գերազոյն քերովբէիցն ի վեր քան ըզհրաշս, օրհնութեամբ ըզքեզ (մեզ) մեծացուցանեմք:

Քերովբէական աթոռ Մարիամ թագաւորին յաւիտենից եղեր կայարան, վեհազոյն սերովբէից լուսեղէն խորան, ի քեզ կրեցաւ հուր աստուածութեանն. օրհնութեամբ.:

Քե լուսաւորեցան արարածք որ ծընար զանըսկիզբն բանն, որ ազատեաց զազգս որդ[ւ]ոց մարդկան ի ծառայութենէ մահու. օրհնութեամբ.:

7. ԳՁ. — Ձանապական կոյսըն Մարիամ, զնախամօրն երկանց բարձօղն օրհնութեամբ մեծացուցանեմք:

Ձանհարսնացեալ կոյ[ւ]րն Մարիամ, զանըստուեր լուսոյն ծագողն օրհնութեամբ.:

Ձարեբանեալն ի վերին զօրաց, զերեւելն ի վեր քան ըզքերովբէսն. օրհնութ.:

8. ԳՁ. — Մայր լուսոյ լուսեղէն տաճար, որ ըզլոյսն անճառելի ի քեզ կրեցեր անվայրափակ, զոր երկինք ոչ բաւէին տանել, յարգանդի քում

ժուժկալեալ, հոգեւոր երգով ըզքեզ աստուածածին մեծացուցանեմք:

Մայր լուսոյ անաւոր քերովբէից, սրովբէից զանտեսն իւրեանց մարմնով ի գիրկըս քո բարձեր, որ նըստի ի քեւրովբէս երկըրպագի ի հրեշտակաց. հուգեւոր երգով.:

Մայր լուսոյ ծառ կենաց անմահ պըտղոյն, որ ի խաչին բեւեռեցաւ եւ ի գերեզմանի եղաւ, այսօր յարեաւ աստուածապէս եւ ի յերկինքս համբարձաւ ուստի իջեալ եղեւ յառաջ. հոգ.:

9. ԴԿ. — Աստուածածին Մարիամ արփական լուսոյն բնակարան, որ ծընար զբանն Աստուած որ ի խաչին բեւեռեցաւ, հոգեւոր երգով ըզքեզ մեծացուցանեմք:

Որ բարձեր ի քո գիրկս զնըստեալն ընդ (յ)ալմէ հօր, որ եղաւ ի սիրտ երկրի վասըն մերոյ յանցանաց, հոգ.:

Որ գիեցուցեր կաթնասուն զանաւային կենաց բաշխողն, որ յարեալ ի մահելոց և զտիեզերս լուսաւորեաց. հոգեւոր.:

10. ԴԿ. — Մայր Աստուծոյ Մարիամ անեղ բոցոյն բնակարան, բարձող բանին բարձրելոյ ծագող լուսոյն ճշմարտի. օրհնութեամբ ըզքեզ ամպ թեթեւ մեծացուցանեմք:

Երկինք ի յերկրի յայտնեալ աթոռ քրովբէ Մարիամ, որ բարձեր ի գիրկըս քո ըզնըստեալն ի քերովբէս. օրհնութեամբ.:

Ոնդա(յ) Մարիամ անեղ բանին բնակարան, մարգարէից հանդիսարան, խաւարիս յուսոյ հաստատութեան. օրհնութեամբ.:

Հրատ. Ն. Վ. ԾՈՎԱԿԱՆ

